

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

NOUSU-kohteet rannikolla

Juhani Salmi
23.9.2025

Vaelluskalaohjelma NOUSU

- MMM:n ja ELY-keskusten toimeenpanema erillisohtjelma.
- Tavoitteena parantaa vaelluskalojen elinolosuhteita ja palauttaa vaelluskalojen luontainen lisääntyminen.
- Kaudella 2024-2027 käytössä vuosittain 2 milj. euroa.

Vaelluskalaohjelma NOUSU

- Toimeenpanee EU:n vesipuitedirektiivin, biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen sekä YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteita.
- Toimeenpanoa ohjaavia suunnitelmia
 - Kansallinen kalatiestrategia
 - Alueelliset vesienhoidon toimenpideohjelmat
 - Kalatalousalueiden KHS:t
 - Lajikohtaiset hoitosuunnitelmat ja strategiat

Mitä tehdään

- Puretaan ja muokataan patoja
- Ohitetaan vaellusesteitä
 - Ensisijaisesti ympärivuoden vesitettyjä luonnonmukaisia ohitusuomia, ei velvoitekohteisiin.
- Kunnostetaan virtavesiä
 - Kytkeytyvät vaellusesteiden poistamiskohteisiin
- Vaelluskalahankkeisiin liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä

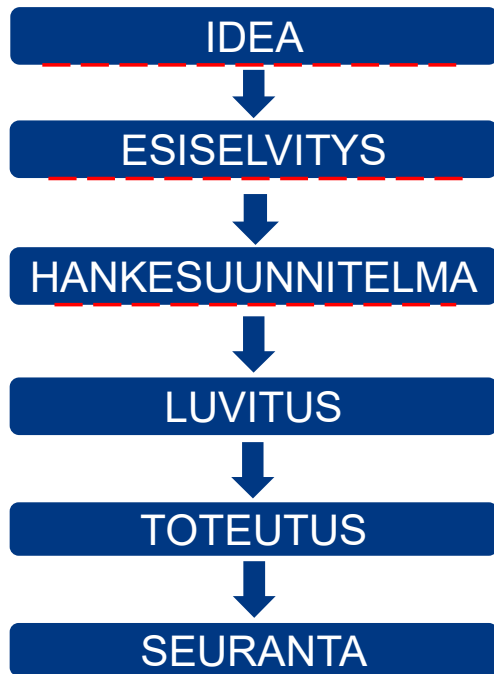
Miten tehdään

- Vapaaehtoisesti
- Laajalla yhteistyöllä
- Avustuksena
 - Suunnittelu-, toteutus- ja hallinnollisiin kustannuksiin sekä luvista perittäviin maksuihin että säädös- ja lupavelvoitteiden täyttämistä aiheutuviin kuluihin.
 - Maksimissaan kolme vuotta kerrallaan.
 - 50 % hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista
 - Hakuohjeet suomi.fi (Avustukset vaelluskalaohjelma NOUSUn toimeenpanemiseksi)

Miten tehdään

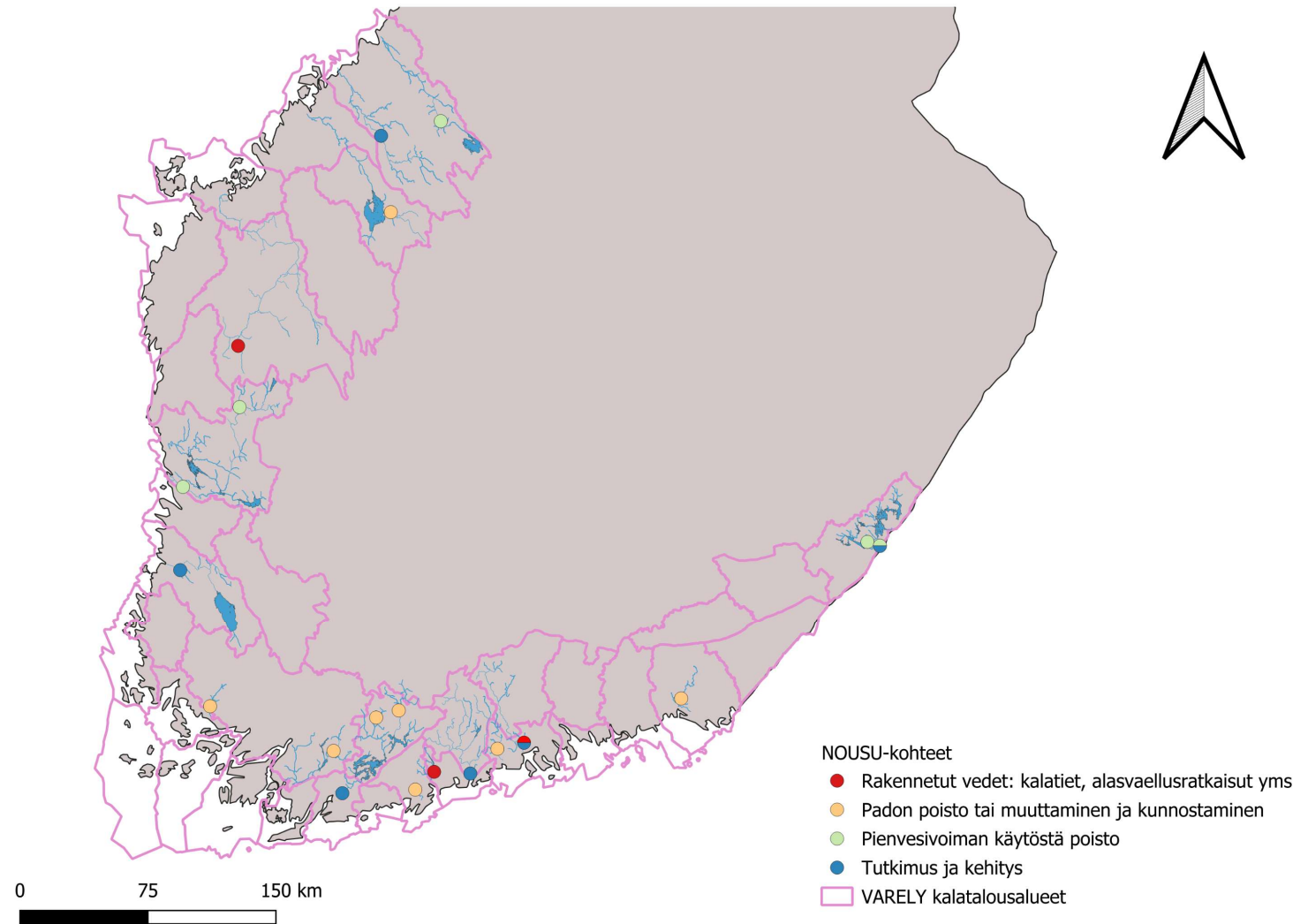
Hankkeen kulku pelkistetyesti

Lähempänä todellisuutta

Mitä on tehty

Toteutuneet tutkimus- ja kehityshankkeet

- Mustijoen Tyysterin voimalaitoksen padon alapuolelle nousevien kalojen määrän selvittäminen
- Perhojen Pirttikosken padon purun esisuunnitelma 2022
- Vantaanjoen ankeriaan Didson-seuranta, 2023
- Vantaanjoen taimenen ja siian nousuvaellusselvitys 2020-2023

Tyysteri

Toteutuneet tutkimus- ja kehityshankkeet

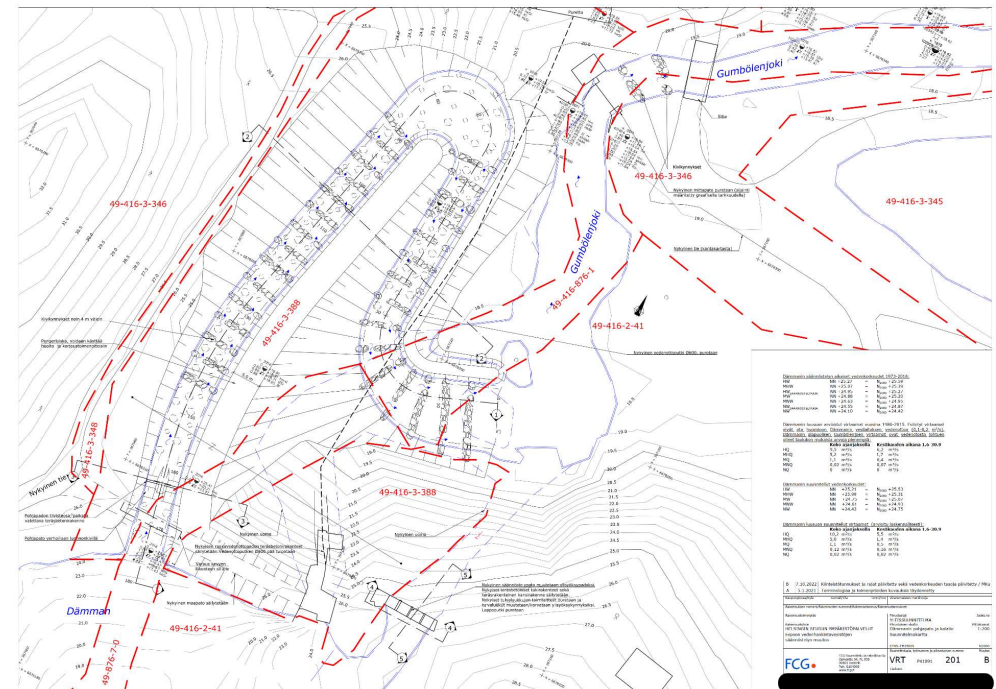
- Hiitolanjoen järvilohen ja –taimenen Didson-seuranta, 2024
- Eurajoen Pappilankosken voimalaitoksen alasvaellusrakenteiden vaihtoehtojen arviointi, 2024
- MUSKALAT- Mustionjoen kalatieseuranta, alasvaellus 2022-2024

Hiitolanjoen Didson (Kuva: Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry)

Toteutuneet kalatiet, alasvaellusratkaisut yms.

- Luonnonmukaisen kalatien rakentaminen Estbyån Myllylammen säännöstelypatoon 2021
- Mustijoen Tyysterin kalatien esisuunnitelma 2022
- Luonnonmukaisen kalatie patoon Kirkonkylänkoski, Kauhajoki 2024
- Mankinjoen Dämmanin luonnonmukainen kalatie 2025

Dämmanin luonnonmukainen kalatie

Toteutuneet padon poisto tai muuttamiset ja koskikunnostukset

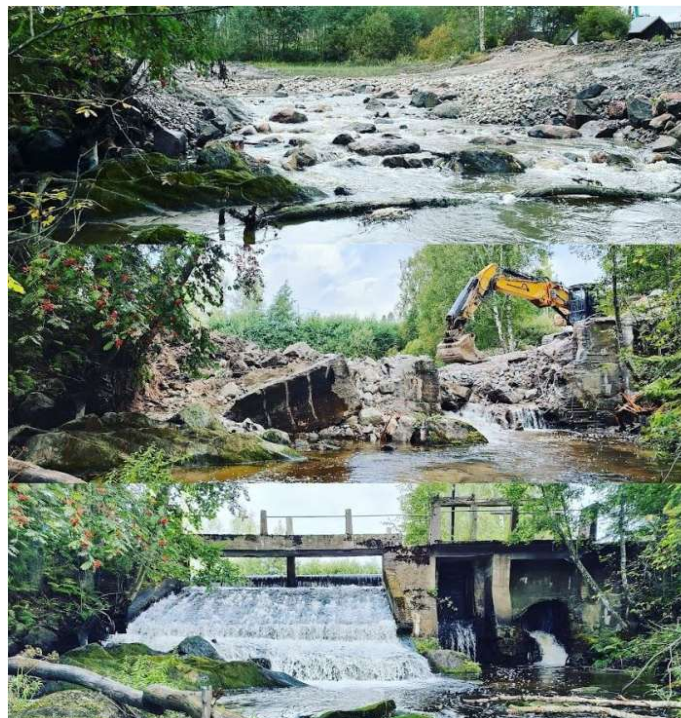
- Esisuunnitelma Karkkilanjoen Högforsin padon muuttamisesta kalankulun mahdollistavaksi 2022
- Esisuunnitelma Vimpelin Savojen kolmen padon muuttamiseksi kalankulun mahdollistavaksi 2022
- Vehkajoen Myllykosken säännöstelypadon korvaaminen luonnonmukaisella pohjakynnyksellä 2023

Vehkajoen Myllykoski (Kuva: KASELY)

Toteutuneet padon poisto tai muuttamiset ja koskikunnostukset

- Sipoonjoen Brobölen luonnonmukaisen kalatien korjaaminen 2023
- Raisionjoen nousuesteiden poisto 2023
- Mustionjoen Töllin Myllypadon poisto 2024
- Kiskonjoen Holstenkosken padon osittainen purku ja kosken ennallistaminen 2024

Töllin myllypato (Kuva: Jenny Jyrkänkallio-Mikkola)

Toteutuneet padon poisto tai muuttamiset ja koskikunnostukset

- Tiukanjoen Lillmahlin vesivoiman käyttöoikeuden luovutus 2025

Lillmahl (Kuva: Tomi Mäki)

Pienvesivoiman käytöstä poisto

- Hiitolanjoen Ritakosken voimalaitoksen lopettaminen ja kosken ennallistaminen 2023
- Karvianjoen Jyllinkosken voimalaitoksen lopettaminen ja kosken ennallistaminen 2024
- Torsajoen Kurunkosken voimalaitoksen lakkauttaminen, luvistus ja kosken ennallistaminen

Hiitolanjoen Ritakoski (Kuva: Mikko Nikkinen)

Pienvesivoiman käytöstä poisto

- Esisuunnitelma Karvianjoen Eteläjoen Sahakosken voimalaitoksen alasajosta ja padon purusta 2024
- Lestijoen Parkkikosken voimalaitoksen poiston suunnitelmat, selvitykset ja luvan hakeminen 2024

Eteläjoen Sahakoski (Kuva: Pekka Leiviskä)

NOUSU-koordinaattorien yhteystiedot

- Varsinais-Suomen ELY-keskus
 - Kalastusbiologi Juhani Salmi, Varsinais-Suomen ELY-keskus, puh. 0400 398555, juhani.salmi@ely-keskus.fi
 - Varsinais-Suomen ELY-keskukseen tulee toimittaa Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien alueilla toteutettavien hankkeiden avustushakemukset.
- Pohjois-Savon ELY-keskus
 - Ylitarkastaja Olli Sivonen, Pohjois-Savon ELY-keskus, puh. 050 3807243, olli.sivonen@ely-keskus.fi
- Lapin ELY-keskus
 - Ylitarkastaja Tuomas Manelius, Lapin ELY-keskus, puh. 050 3902341, tuomas.manelius@ely-keskus.fi

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiitos !